

Den forunderlige historie om Dánjals klang

De færøske fugleklipper har fostret nok en sangersærling. Dánjal blev smidt ud af skolen, fordi lærerne ikke vidste, at hans vane med at lave mærkelige lyde skyldtes tvangstanker. De sendte ham til Seattle, hvor manien fandt sig et hjem i jazzen, og herfra indledte han et musikalsk liv med speedede sigøjnere og gambiske spindoktorer.

INTERVIEW

MIKKEL FYHN

For 14 år siden stod Dánjal over for FBI i Seattle. Anklaget for at være en schweizisk narkosmugler. Det holdt hårdt. De amerikanske slipsemænd var stålsatte og overbeviste om, at de havde fundet deres mand. Men til sidst lykkedes det Dánjal at føre dokumentation for sandheden. At han var i Seattle for at spille jazz. Og for øvrigt var søn af den færøske socialminister.

Det var sandt. Dengang. I dag er han søn af den færøske kulturminister og aktuell med albumdebuten 'The Palace', der med sin blanding af nordatlantisk melankoli, balkanrytmer, russerrock og amerikansk jazz følger i hælene på Dánjals zigzaggede kurs over kontinenterne. Men først skal vi lige stoppe op ved Færøerne. For det vælter ned med musik oppe fra de forblæste fuglefyldte i Nordsøen. De kun 40.000 indbyggere producerer dygtige musikere i så stridende strømme, at man skulle tro, det var på Færøerne, antikkens sirener og Disneys havfruer former sig. Teitur, Budam, Eivør, The Dreams.

Ifølge dagens debutant finder man forklaringen på øernes musikalske rigdom i norsk fugleforskning. Den har vist, at fugle på et overbefolket fjeld piper løs med meget korte mellemrum og lav klang, mens fuglene på de tyndt befolkede klipper sparer lidt mere på stemmen for at levere en meget dybere og rigere klang, når de endelig åbner næbbet.

»Jeg ved ikke, om det også gælder for mennesker, men jeg har en teori om, at det gælder for mig«, hævder Dánjal.

Grillkylling i fuglereservat

Han ligner en helt almindelig blød fyr, som skjuler sit hår eller mangel på samme under en sixpence, men hans klang er nu ikke blød. Dánjals klang er skramlende og ru, og den optræder i fortrukket tango og vals, der giver tørst efter dovent fadøl og en hel flaske rom indtaget sammen med Tom Waits og fyrretyve røvere i en røgfylt skibskahyt.

På sin hæsblesende debutplade synger han om sig selv, der tænker på synd og nøgne kvinder, mens han kæmper mod selveste Satan, og et par numre senere leder han efter en fjende, som han kan tæske med demokrati og efterfølgende lære at klappe på 1 og 3, så den frie vals kan nå verden rundt. Og det er, når musikken kun er moderat gakkak.

»Du skal næsten lige høre den her«, siger Dánjal og sætter sig hen til sit klaver i sin treværelses lejlighed på Amager.

»Woouoooo ist dein Vater und wo ist

dein Motor und warum bist du ein tractor«, skråler han og ruller løs på r'erne, mens han hamrer en vals ned i klaveret.

Det er fra et teaterstykke om Kejser Snit og Dampmaskinemanden, der begge har forelsket sig i samme traktor. Sangen blev skrevet, da Dánjal sammen med tre andre musikere strandede fire dage i en storm på en lillebitte ø. Et fuglereservat, hvis eneste opholdsmulighed, ud over kirken, var et cafeteria, der kun serverede grillkylling.

Efter et par dage med grillkylling i fuglereservatet voksede den absurde historie om Kejser Snit og Dampmaskinemanden sig stor i musikernes hoveder, og så skrev de valse på tysk for at få tiden til at gå. Hvad skulle man ellers skrive i den situation? Det er sådan, Dánjals hjerne laver musik, og det har den gjort så langt tilbage, som han kan huske.

Drengen med lydene

»Allerede da jeg var meget lille, ville min farmor sende mig til psykolog«, fortæller Dánjal og ved godt, at han naturligvis er nødt til at forklare hvorfor.

»Jeg sagde underlige lyde. I stedet for at efterligne de voksnes sprog sagde jeg underlige lyde som OOOoiiiudaaaauooohh. Eller noget i den stil. Jeg gør det stadig væk« siger han og griner lidt ad sig selv.

Da Dánjal opdagede, at de voksne ikke kunne lide lydene, fortrak han til hjørner og kroge, hver gang tonerne trængte sig på. I dag er det mest alene foran rattet i sin bil, at han lader stemmebåndet gå agurk.

Foto: Martin Buland

DÁNJAL Á NEYSTABØ

29 år og bor på Amager med sin kæreste Hansina og sin 2-årige datter Gylta.

Søn af den færøske kulturminister, Helena Dam á Neystabø, som var socialminister, da Dánjal blev tilbageholdt af FBI i USA.

Hver sommer laver han børneteater med den færøske musiker og kunstner Budam.

Siger stadig underlige lyde, når han er alene.

Vi jagtede dem for sjov, og på et tidspunkt fangede vi en i ovnen. Vi skruede helt op på grill, med den fatale konsekvens at alt lugtede af stegt rotte det næste halve år

»Heldigvis har det vist sig, at jeg ikke er sindssyg. Lydene er vigtige for mig, og jeg tror, de hjælper mig med at finde min klang. Det er også det, jeg bliver rost for, når jeg bliver rost som jazzpianist. Min klang«, fortæller han.

Men lydene har givet Dánjal problemer det meste af livet, for i skolen kan man ikke bare hyle løs, når det passer en. Derfor forsøgte man at sætte hans klangbesættelse i system.

»Jeg blev sendt til klaverundervisning første gang, da jeg var omkring fem år. Det var jeg ikke så god til, for jeg øvede ikke på mine lektier. I stedet fandt jeg selv på noget«.

Adskillige lærere blev pudset på Dánjal, men en efter en måtte de opgive at lære Dánjal at spille Beethoven eller Bach, så han faldt en smule ved siden af til musikskolens koncerter, når han optrådte med sine egne klangkompositioner.

Lige indtil han fik en bulgarsk lærer. I stedet for at tvinge Bach ned over en otteårig dreng, besluttede den nye lærer sig for at udvikle Dánjals skrivetalent, og inden længe havde den unge færing sit eget rockband, Tangz, og levede det søde liv med let adgang til det modsatte køn.

Sigøjnernes stegte rotte

Da Dánjal nåede 9. klasse, var han nærmest en stjerne blandt den færøske ungdom. Lydene var blevet accepteret af de andre børn, og lærerne erklærede ham egnet til gymnasiet. Men som lokal rockstjerne mente Dánjal, at han ville få bedre tid til sine groupies i 10. klasse. Det gik da også som planlagt. Indtil lydene igen kom i vejen.

»Det blev sådan en slags leg, at jeg stod bag gardinet og lavede mine lyde«.

»OOOoiiiudaaaauooohh, sagde jeg, og læreren blev stiktosset. Til sidst fik lydene skolen til at anbefale mine forældre, at jeg blev taget ud af 10. klasse«.

Men det skulle vise sig at være den helt rigtige beslutning, for Dánjal blev som 15-årig sendt over til sin moster i Seattle for at gå et halvt år på high school, og det var her, at han opdagede, at hans klangbesættelse passede som hånd i handske til jazzmusik. De skæve toner fik lov at flyde i skolens jazzband, og de flød videre tilbage på Færøerne, hvor gymnasietiden gik med jazz, skrammelrock og skæv folke-musik i bands med Budam og andre af de kommende færøske skjalde.

Som nyudklækket student flyttede han til Göteborg, hvor han startede på en musikhøjskole for at lære endnu mere jazz. Derefter gik turen til musikkonservatoriet i Malmø, men der følte rammerne for snærende for færingen med de underlige lyde.

Så i 2003 tog han på udveksling i Groningen i Holland og bosatte sig i en besat ejendom sammen med fire sigøjnermusikere fra Bulgarien.

»Bygningen var iskold, og den var fyldt med rotter. Vi jagtede dem for sjov, og på et tidspunkt fangede vi en i ovnen. Vi skruede helt op på grill, med den fatale konsekvens at alt lugtede af stegt rotte det næste halve år«.

Imellem rottejagterne spillede de fem

musikere sammen, og sigøjnerne gjorde deres bedste for at sætte tempoet ned, så Dánjal kunne være med.

»De spillede vildt hurtigt, og de kedede sig, når jeg stemte i, for jeg kunne simpelthen ikke følge med«, fortæller den konservatorieuddannede jazzpianist.

Men det hæsblesende tempo fascinerede Dánjal. Han ville lære det, og derfor søgte han østpå og endte i den russiske by Murmansk, der ligger ved polarcirklen. Det er her, mange af scenerne fra 'Benjamin Buttons forunderlige liv' er optaget.

»I Rusland skal man passe på med at påpege fejl«, fortæller Dánjal.

En dag da han skulle spille på et lille hotel, stod der et elektrisk keyboard klar til ham, og han kom til at udrykke sin skuffelse. Ejeren af hotellet tog det personligt og sendte Dánjal i byen efter et nyt klaver.

»Jeg har nok været i den eneste klaverforretning nord for polarcirklen, og der var ikke nogen vej udenom. Jeg blev nødt til at købe et klaver, selv om det var en fattig by og jeg kun skulle spille en halv time«, siger Dánjal forarget.

Hans politiske samvittighed er ved at blive vakt til live midt i alle røverhistorierne.

Afrikansk spindoktor

Dánjal stammer fra fire generationer af færøske politikere og kan ikke lade være med at kommentere på verdens uretfærdighed. Det har han aldrig kunnet, så en dag i 2005 sendte en af hans undervisere på konservatoriet ham til Gambia i Vestafrika.

I Gambia findes der en profession, der hedder jali, og sådan en kom jeg i lære hos. En jali lever af at synge heltekvad om politikere«, fortæller Dánjal i samme toneleje, som da han fortalte om svenske musikhøjskoler.

»Nogle gange var det helt absurd, for når min mester så en politiker, stoppede han bilen og hoppede ud og fremførte det ene vers efter det andet om politikernes fortræffeligheder, og til sidst fik han en håndfuld penge«.

Men faktisk er den form for musikergesjæft ikke så absurd endda, mener Dánjal, for musik kan skabe det sammenhold, som politikere ikke selv er så gode til.

»Se nu på skyderierne i København. De, der skyder, er af den ene eller anden grund ikke solidariske med samfundet, og når politikerne bare vil straffe dem hårdere, så løser de jo ikke problemet«, mener Dánjal og kommer så i tanke om, at han ikke er politiker.

»Musik kan skabe solidaritet, og det er vist også det, jeg vil, når jeg skriver sange som The Big Wheelkeeper«, forklarer han.

I hvert fald får musikken på 'The Palace' forskellige tunger til at tale sammen. Hvadenten det er sømandens romspruttende viser, færøske folkesagn, jazzens metropolske melankoli eller balkanrytmernes rasende kraft, kan Dánjal få kompasnålene til at pege mod samme dansegulv.

ibyen@pol.dk

Dánjal. Fr. 6. mar. kl. 21. Billetter 50 kr. i døren. Café Kino, Øresundsvej 6, Kbh. S.